

کیلوسپیرورا هامولوزا و آسیب شناسی آن در ماکیان بومی

دکتر علیرضا طالبی^{۱*} دکتر امیرعباس فرشید^۲ دکتر موسی توسلی^۲

دریافت مقاله: ۸ مهرماه ۱۳۸۰
پذیرش نهایی: ۲۹ شهریور ماه ۱۳۸۲

Cheilospirura hamouloza and its pathological examination in indigenous birds

Talebi, A.,¹ Farshid, A.A.,² Tavassoly, M.²

¹Department of Clinical Sciences, Faculty of Veterinary Medicine, University of Urmia, Urmia-Iran. ²Department of Pathobiology, Faculty of Veterinary Medicine, University of Urmia, Urmia-Iran.

Objective: Diagnosis causative agent of nodular lesions in gizzard.

Design: Case report.

Animals: Indigenous birds.

Procedure: At necropsy of indigenous birds, nodular lesions in the gizzard together with helminths were observed. For parasitological examination, the isolated helminths were treated with lactophenol solution and for histopathological examination of the nodular lesions, tissue samples were stained with Haematoxylin and Eosin (H&E).

Results: In parasitological examination of the isolated helminths, based upon morphological and size characteristics, the parasites were identified as *Cheilospirura hamouloza*. In histopathological examination of the nodular lesions, inflammatory reactions with infiltration of lymphocytes and macrophages were observed along with hyperplastic changes in the glandular region of gizzard.

Conclusion: *Cheilospirura hamouloza* is able to produce nodular lesions in gizzard of indigenous birds. *J. Fac. Vet. Med. Univ. Tehran*, 58, 4:375-376, 2003.

Key words: *Cheilospirura hamouloza*, indigenous, Birds.

Corresponding author email: a.talebi@mail.urmia.ac.ir

هدف: تشخیص عامل ضایعات ندولی در بافت سنگدان.

طرح: گزارش موردی.

حیوانات: طیور بومی.

روش: پس از کالبدگشایی نمونه های کرمی جهت تشخیص انگلی با محلول لاکتوفنل شفاف شدند و جهت بررسی آسیب شناسی، نمونه های بافتی از سنگدان در محلول ۱۰ درصد فرمالین خنثی تثبیت و پس از مراحل پاساژ بافتی، مقاطع ۴-۵ میکرونی تهیه و با روش هماتوکسیلین و انوزین رنگ آمیزی گردیدند.

نتایج: در بررسی های انگلی نمونه های کرمی، کرمها کیلوسپیرورا هامولوزا تشخیص داده شدند و در بررسی آسیب شناسی نمونه ها، در مخاط واکنش شدید آماسی به صورت نفوذ منتشر لوکوسیتی (عمدتاً لنفوسیت ها و ماکروفاژها) به همراه نکروز کانونی مشاهده گردید. غدد دچار تغییرات هیپرپلاستیک شده و برخی از آنها به صورت کیستیک در آمده بودند. ازدیاد بافت همبند نیز در برخی نواحی قابل مشاهده بود و در لایه عضلانی واکنش التهابی به صورت کانون های نفوذ لوکوسیتی فضاهای ندولی را تشکیل داده بود.

نتیجه گیری: کرمهای کیلوسپیرورا هامولوزا ضمن تخریب بافت شاخی سنگدان ضایعات ندولی را در بافت عضلانی سنگدان ایجاد می نمایند. مجله دانشکده دامپزشکی

دانشگاه تهران، (۱۳۸۲)، دوره ۵۸، شماره ۴، ۳۷۵-۳۷۶.

واژه های کلیدی: کیلوسپیرورا هامولوزا، ضایعات، ماکیان بومی، ارومیه.

امکان آلودگی طیور بومی در شرایط پرورش سنتی به انگلها بویژه به سستودها بسیار زیاد بوده به طوری که ۱۴۰۰ گونه مختلف سستود در پرندگان شرح داده شده است (۴). کیلوسپیرورا هامولوزا (آکواریا هامولوزا) در زیر طبقه شاخی سنگدان ماکیان، بوقلمون، قرقاول، مرغ شاخدار و سایر پرندگان دیده می شود (۱،۳) و در آلودگیهای شدید، ممکن است قسمتی از بافت شاخی سنگدان از بین رفته باشد و کرمها در زیر مواد نکروزه در بافت عضلانی تخریب شده دیده شوند (۱). از نظر بهداشت همگانی، یک مورد آلودگی انسان به این انگل گزارش شده است (۲).

تاریخچه بیماری

در کالبدگشایی تعدادی از لاشه های ماکیان بومی ارجاعی به درمانگاه دانشکده دامپزشکی دانشگاه ارومیه، اتساع و تورم سنگدان دیده شد و پس از بررسی سنگدان و برداشتن طبقه شاخی (غشای سنگدان)، تعدادی کرم به همراه بافت عضلانی سنگدان ضخیم شده مشاهده گردید (تصویر ۱).

نمونه های کرمی با محلول لاکتوفنل شفاف شدند و در بررسیهای

انگلی نمونه های کرمی، با توجه به وجود دو طناب پوستی نامنظم که در هر دو جنس تا انتهای بدن امتداد یافته بودند و با در نظر گرفتن مشخصات کرمهای نر (۱۰-۸ میلیمتر، میانگین طول اسپیکول چپ ۰/۲۲ میلیمتر و اسپیکول راست ۱/۸ میلیمتر) و مشخصات کرمهای ماده (۱۸-۱۶ میلیمتر و وجود تخمهای جنین دار)، کرمها کیلوسپیرورا هامولوزا تشخیص داده شدند. جهت بررسی آسیب شناسی، نمونه های بافتی از سنگدان در محلول ۱۰ درصد فرمالین خنثی تثبیت و پس از مراحل پاساژ بافتی، مقاطع ۴-۵ میکرونی تهیه و با روش هماتوکسیلین و انوزین رنگ آمیزی گردیدند.

در بررسی آسیب شناسی نمونه ها، در مخاط واکنش شدید آماسی به صورت نفوذ منتشر لوکوسیتی (عمدتاً لنفوسیت ها و ماکروفاژها) به همراه نکروزه کانونی مشاهده گردید، غدد دچار تغییرات هیپرپلاستیک شده و برخی از آنها به صورت کیستیک در آمده بودند. ازدیاد بافت همبند نیز در برخی نواحی قابل مشاهده بود و در لایه عضلانی واکنش التهابی به صورت کانونهای نفوذ لوکوسیتی فضاهای ندولی را تشکیل داده بود (تصویر ۲).

(۱) گروه آموزشی علوم درمانگاهی دانشکده دامپزشکی دانشگاه ارومیه، ارومیه - ایران.

(۲) گروه آموزشی پاتوبیولوژی دانشکده دامپزشکی دانشگاه ارومیه، ارومیه - ایران.

* نویسنده مسؤول a.talebi@mail.urmia.ac.ir

تصویر ۲- کانون نفوذ سلولهای آماسی (ندول) در لایه عضلانی سنگدان مرغ آلوده به کیلوسپیرورا هامولوزا (H&E, x۲۰۰).

تصویر ۱- ندول و کرم در بافت عضلانی سنگدان طیور مبتلا به کیلوسپیرورا هامولوزا (H&E, x۱۶).

References

۱. اسلامی، ع. (۱۳۷۶): کرم شناسی دامپزشکی، جلد سوم: نماتودها و آکانتوسفال ها. انتشارات دانشگاه تهران، تهران، صفحه: ۵۶۹-۵۶۷.
۲. Ruff, D.M. and Norton, A.R. (1997): Nematodes and acanthocephalans. In Diseases of Poultry. B.W. Calnek, H.J. Barnes (eds), C.W. Beard, L.R. McDougald and Y.M. Saif, 10th ed. Iowa State University Press, Ames, Iowa, USA, PP: 815-849.
۳. Soulsby, E.J.L. (1982): Family *Acuariidae seurat*, genera *Cheilospiroira*. In Helminths, Arthropods and Protozoa of Domesticated Animals, 7th ed. Bailliere Tindall, England, UK, PP: 298-299.
۴. Yamaguti, S. (1959): Systema Helminthum, Vol. 2, The Cestodes of Vertebrate Interscience. New York, USA.

